

za Prusko armado prodaja? — Če to ni res, o čemur poročajo mnogi nemški časniki, naj prekličejo vladni časniki taka poročila. Ker pa tega ne storijo, mora se misliti, da je vse resnično. Vsaj so tudi „Novice“ že večkrat povedale, kako celó naša Kranjska deželica mora svoje vole in krave žrtovati Nemški državi.

Gospodarske skušnje.

Preganjanje gosenic na repi in zelji.

Ker so „Novice“ že mnogo sredstev priporočale o preganjanji gosenic na zelji in repi, naj tudi jaz povem, kar sem že trikrat skusil. Če ima gospodar vodo blizo, kjer so raki, je hitra pomoč ta-le: Naj se naloví rakov kakega pol škafa ali kolikor je potreba, več ali manj, in naj jih pusti na solncu, da krepajo in se dobro osmradijo. Ko se je to zgodilo, naj se naliže na-nje vode, in s to vodo naj se tri jutra zaporedoma zelnik ali repišče poškropí, pa gotovo prežene gosenice. Isto to veljá tudi za polže. C.

Korenje dobra konjska krma.

Že večkrat smo priporočali med drugo krmo večkrat konjem pokladati tudi korenja vzlasti takim konjem, ki boleajo za kašljem (kevžehom) in katerih se naduha prijeti hoče. Sladko korenje tolaži kašelj in ga odpravi, če se sicer z bolehnim konjem umno ravná. Ker pa korenje tudi na čeva dela, da se konju blato v njih ne zapeče, priporoča se korenje konjem tudi iz tega ozira. Zato svetuje nek skušen gospodar korenje vsak dan dajati z večerno klajo, ker zjutraj in opoldne, ko je konjem dovoljeno le malo časa za krmenje, sežejo pred vsem najraje po korenji in pustijo oves in rezanico na strani. Omenjeni gospodar dalje piše to-le: Izprva vzamem korenje naravnost z njive in ga s perjem vred dam konjem. Žró ga prav radi. Ko pa spravim korenje z njive domú, denem nekoliko korenja s perjem na stran in takega konjem pokladam tako dolgo, dokler je perje še zeleno. Konj korenje s perjem vred prav rad jé, in zato tudi ni treba perja rezati od korenja. Že veliko let tako ravnám in zdrave konje imam.

O delitvi konjskih premij na Kranjskem.

II. Posebni predpisi

(Konec.)

1. Žebički in licencirani privatni žebci plemenjaki se smejo k premiranju pripeljati samo v dveh konkursnih krajih, namreč v Kranji in v Bledu.

2. Za premijo utegnejo prositi lepi dveletni žebički Pincgavskega plemena, če so dobro rejeni in če po rasti svojega trupla obetajo, da se bodo zana-prej dobro razvili, tako, da bodo enkrat dobri žebci plemenjaki.

3. Do premij imajo posestniki takih žebičkov le takrat pravico, če se s postavno pripustnico dokaže, da so ti žebički od cesarskega ali licenciranega privatnega žebca plemenjaka, in se dokaže po spričevalu županovem, od pristojne politične okrajne gosposke potrjenem, da so jih posestniki sami izredili.

4. Žebički, ki so premirani bili kot dveletni, pa se drugo leto zopet k premiranju pripeljejo, se smejo, ako so se popolnoma izrastli in imajo izvrstne plemenske lastnosti, ali od vlade kupiti za deželne žebce plemenjake, ali pa, če se jim dá za najbližnji ubrejevní tečaj pripustnica, nasvetovati od deželne komisije pri c. kr. ministerstvu kmetijstva, da jim podelí podporšino.

5. Žebičkom, kateri za premijo prosijo, se bode, ako se spoznajo za premije vredne, od premijske komisije v obeh konkursnih krajih, namreč v Kranji in v Bledu skupaj delilo: dveletnim žebičkom 5 premij po 30 srebrnih goldinarjev.

6. Za premije smejo prositi licencirani privatni žebci plemenjaki, kateri so dobro rejeni, zdravi in krepki in na sebi imajo lastnosti dobrega žebca plemenjaka sploh, in posebno pa dobre lastnosti za tisto pleme, katero se izrejuje (Pincgavsko pleme).

7. Lastniki takih žebcev, kateri za premije prosijo, morajo predložiti premijski komisiji pripustne bukvice, v katere so po predpisu zapisovali kobile, ki so jih ubrejili itd.

8. Licencirani privatni žebec plemenjak, ki je že premijo dobil, ni izključen, da bi ne smel prihodnje leto zopet prositi za premijo.

9. Žebci, kateri so se dali od države proti stanovitni podporščini v rejo privatnim gospodarjem, kakor tudi privatni žebci plemenjaki, kateri že dobivajo od države podporščino (subvencijo), ne dobijo nobene premije.

10. Privatnim žebcem plemenjakom, kateri za premijo prosijo, se bode, ako se spoznajo za premije vredne, od premijske komisije v Kranji in v Bledu dalo eno darilo po 50 srebrnih goldinarjev.

Od c. kr. deželne vlade za Kranjsko
v Ljubljani 24. majnika 1877.

Podučne stvari.

Dijakom na pot

o šolskih počitnicah. *)

Preteklo je tudi to šolsko leto, kakor so prošla vsa druga, nekaterim na čast, nekaterim na žalost. Vendar, bodi si šolski vspeh kakoršen koli, vsi dijaki radostni čakajo časa, da se ločijo šolskih klopí in šolskega prahu.

Komaj so prišli dijaki v domače kraje, in večina njih že misli na različne zabave, da bi jim veselo pretekla dva meseca počitnic. Dobode se jih pa tudi taci, kateri, ne misleči samó na zabavo, so si že odločili, kakove knjige bodo brali in študirali ter se ž njimi najbolj zabavali. Dobro mislijo uni, ker si tako hočejo neposredno vedriti duhá, al boljše mislijo drugi, ker v tem ne pozabljajo svojega uma, temuč ga želé z novimi pridobitvami obogatiti in zbistriti.

A to ni vse, kar more dijak storiti ob počitnicah. Še nekaj plemenitejšega je, ker mu je cilj plemenitejši, izvirajoč iz ljubezni do domovine.

Dobro je, krepiti si teló, — dobro je, hraniti se s čitanjem in učenjem, a to je naposled vse gola tesnodušnost, in reklo bi se lahko, sebičnost. Komú koristiš, če se ves dan sučeš po polji, ali če sediš pri svoji mizi ter bereš zabavno ali podučno knjigo? Učiti se, da kedaj koristiš svojemu rodu in kolikor moreš že zdaj delovati za národno prosveto, to je vredno pravega človeka, resničnega domoljuba.

A kaj more storiti dijak, kateremu se je samemu še učiti, kako bi druge učil? Oj, more in more dosti, osobito pri nas! Kakošne dijake ima naša slovenska zemlja? Največ kmečke sinove. Kdo nam pa more dokazati, da dijak ne more storiti ničesa med kmečkim

*) Po Tržaškem časniku „Naša Sloga“, obrneno na razmere slovenske po Kranjskem, Štajarskem, Koroškem in Primorskem.

ljudstvom? Poglejmo svoje pridobitve poslednjih let v naši domovini! Ni li k vsemu temu marsikaj pripomoglo dijaštvo?

Dijak, tū več, tam manj, vživa dovolj spoštovanja pri ljudstvu, katero žalibog skoraj vse tuje previsoko ceni, kar ne nosi kmečke suknje, ceni tudi njega, kedar doide domū in mu začne razločno in bistro dopovedovati, kaj je videl dobrega na tujem in česa se naučil. Na svoje oči sem videl, kako se ljudstvo zbira okrog takega dijaka, kako ga posebno mlajši, željni novic, pazljivo poslušajo in kako se starci ž njim radi spuščajo v pogovor ter ga povprašujejo za to in ono stvar.

Morete li, mili nam dijaci, želeli lepše prilike, da probujate svoje rojake k delu, k varčnosti, k dobremu gospodarstvu, k ljubezni za domovino? Za Boga! da ni pravi rodoljub, kdor take prilike zamuja.

Ne moremo si misliti dobrega dijaka, da si ga ne mislimo hrepenečega za nečim višjim in branečega se z ideali. To je, kar ga navdušuje in mu daje potrpežljivost pri delovanju. Mladost je življenja spomlad. Ako se v spomladi zelena preproga po polji ne razprostira, ako debela dreves ne ozelené in se z belim cvetjem ne okrasijo: ne bode se poleti zibalo klasovje, niti se od teže lomila drevesa. Ako dijak mladeneč ne hrepéní za dobrim, ako ni zavzet viših nazorov, tudi mož ne bode veljal in deloval.

Naj zatorej dijak z onim čuvstvom, katero čuti, tudi govori, in videl bode, kako se bode mrklo oko zasvetilo ter se na ustnah zibal smeh — kot znamenje zaupa in genitve. Resnica, ta zaup, ta genitev sta morebiti začasna, kakor je navadno pri nas južnih narodih, kateri se brzo vnamemo, a tudi hitro ohladimo; vendar brez koristi ne bode, ker pušča sled za seboj. Drug pot bode pristopniji. Govôri danes, govôri jutri, gotovo bodeš nekaj dosegel. Kar je čul prosti kmet od tebe, bode sam premišljaj, ali pa dva in trije drugi osnujejo govor o tem, kar si jim pravil ti, in še o drugem. Morebiti se dobode med njimi kdo, kateri je, ko je bil delavec ali vojak, videl nekoliko svetá, in ta dodá potem kaj svojega. Povedite nam zdaj, je li od teh misli, od teh pogovorov korak do dela velik? Mislim, da ne. Ako nič drugega, prepričali se bodo, kako je napačen, kako škodljiv pregovor: „tako je delal moj ded, tako moj oča, tako hočem tudi jaz!“ Kedar si to dosegel, si vendar nekaj dosegel!

Kaj pa naj dela dijak o počitnicah za národno prosveto (omiko)?

Ena stvar bi bila, česar sem zgoraj omenil, namreč pogosto občílo z ljudstvom. — A še nekaj je, čemur se bode morebiti kdo zaničljivo zasmeljal, a vendar, ako bo dobro premislil, bo videl, da je to več nego zaničljivega smeha vredno. Mislim namreč na ljudska predavanja ali čitanja.

Da! ljudsko predavanje je ono sredstvo, katerega so se posluževali in se ga še poslužujejo vsi naobraženi narodi, da povzdignejo ljudstvo in ga pridobé za národno misel. Pred nekaterimi tedni čitali smo v „Viencu“, da so se poprijeli tega sredstva tudi Rusi v Moskvi, in da je pri vsakem predavanju bilo 10.000 poslušalcev. Mi, se vé, do takega števila ne pridemo nikdar, al nam bi dosti bilo, ako jih pride 20—30. In tako, kar si ti pravil tej tridesetórici, vedelo bode jutri vse selo. (Se ve, da tudi za malo združevanje je po naših postavah treba dovoljenja dotične politične gosposke.)

Vsako leto beremo po novinah, kje zdaj to, zdaj ono društvo napravlja svojim udom poleg zabavnih tudi podučne shode. A z malo izjemami nisem nikjer čital, da bi se kaj takega napravljal tudi za ljudstvo. A kaj nam je bliže od ljudstva? Mestjanstva, to je, srednjega, imamo malo, moramo ga še le vstvariti. To

veljá osobito nam Slovencem, katerih vse upanje je kmetstvo.

Začnimo zatorej in vzbudimo ljudstvo iz mrtvíla, ako hočemo, da ne utonimo v nemškem morji. Za takošna predavanja ni treba nikacega posebnega znanja, niti se ne zahteva izvirnost. Edino, na kar gre paziti, je dobra izbira predmeta in jasna domača beseda.

Pred vsem se mora ljudstvo podučiti o národnosti, o naših težnjah, o naših dolžnostih proti narodu in navdušiti za ljubezen do domovine. Kakor bomo imeli ljudstvo, zavedajoče se svoje národnosti, lahko bode sposobno za več. Zato nam je nabirati predmetov iz mestne in občne národne povestnice, a zabiti ne smemo, da navajamo včasih kje tudi primere iz povesti drugih národov. Povdarjati nam je potrebo šole in prigovarjati ljudstvu, naj otroci pridno šolo obiskavajo, naj oni, kateri že znajo brati, ne zanemarjajo berila, ampak naj se vedno urijo, pa naj se naročajo na slovenske časnike, ki podučujejo kmeta v umnem gospodarstvu in družih mu potrebnih naukih, naj se vpišejo v družbo sv. Mohora ali v „Matico slovensko“ in pa v družbo kmetijsko.

Razumen človek takoj sprevidi, da nam je treba najprvo probuditi národno zavest v ljudstvu, kajti ona je moč, katera dandanes vlada svet. Samo zato, ker naše ljudstvo spava, drznejó se protivniki naši zatajevati zemljo slovensko, narod slovenski, in trditi, da smo le Kranjci s „kranjsko špraho“, in pa „Windische“ na Štajarskem in Koroškem, kar je izvrstno šibal g. dr. Bleiweis v knjižici: „Slovenski jezik pa Kranjska špraha“.

Mnogo mnogo se je spremenilo že na bolje in se bode še spremenilo, kajti, kedar se vname iskra národnosti, se več ne vgasí. Nam je zdaj naloga, le zaplameniti to iskro.

Zato, bratje, zberimo voljo, združimo se, kjer nas je več v selu in podučujmo ljudstvo na korist njegovo in skupne domovine. Izvrstna naša duhovščina nam ne bode odtezala svoje pomoči.

Poleg tega se moremo še na drugem polji národu oddolžiti. Ves svet zná, kako dragoceno blago imamo v svojih narodnih pesmih, prislovičah, pripovedih, uganjkah itd. One imajo vrednost ne samo za pesnika, ampak tudi za jezikoslovca. Naj se potruji zatorej vsakdo zbirati v svojem selu kar največ se dá tega národnega blaga, a svoje zbirke naj pošlje „Matici slovenski“ v Ljubljano. Vsaj vemo, da ona te národne zaklade že nabira. Ona bode stvari porabila, kakor bode najbolj znala.

Naj bi tudi stareji naši rodoljubi prijazno podpisali nadepolno mladino o takem blagem delovanju na korist njeno in blagor domovine naše, kajti če mladež naša ne išče v kvartah, krčmah in kavarnah zabave, ampak o tem, da se sama uči in tudi druge uči, resnične bodo postale besede, da je mladina edino poroštvo bodočnosti naše.

Zabavno berilo.

Obrazi iz življenja.

II.

Loterija.

(Konec.)

To je res pomenljivo. Žene težko kaj za-se obdržé. Zvečer vé Matevžek ta čudni primerljaj. Ponoči se sanjajo njemu tri številke 12, 43, 78. „Kaj vraga! Ker ste prišli zadnji dve moje žene narobe, stavim zdaj